

Bilaga 1

Handlingsplan med åtgärder

FÖRSLAG TILL AVFALLSPLAN

**HÄLLEFORS, LINDESBERG,
LJUSNARSBERG OCH NORA KOMMUNER**

I denna bilaga presenteras åtgärder för att uppnå inriktningsmålen i avfallsplanen. Syftet med åtgärderna, liksom för avfallsplanen i sin helhet, är att

- vara ett verktyg i kommunernas, Samhällsbyggnadsförbundets och Samhällsbyggnadsförvaltningens och kommunernas arbete med förebyggande och hantering av avfall
- bidra till en hållbar resursanvändning där avfall förebyggs och avfall ses som en resurs
- skapa ett brett engagemang för avfallsfrågor och inspirera till handlingar som bidrar till avfallsplanens mål

Åtgärderna presenteras i anslutning till det mål som de närmast kan anses höra, även om samma åtgärd ibland bidrar till att flera mål kan nås. Till varje mål anges även nyckeltal med målvärde. Nyckeltalen används vid uppföljning.

Tidsramen för genomförande av respektive åtgärd anges med *årtal* för åtgärder som genomförs vid något eller några enstaka tillfällen, eller *årligen* för åtgärder som genomförs en eller flera gånger per år alternativt kontinuerligt. De allra flesta åtgärder har slutdatum senast 2025, då avfallsplanen ska uppdateras och nya åtgärder läggs till för att nå målen till 2030.

I texten nedan benämns Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen som Samhällsbyggnadsförvaltningen och Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen som Samhällsbyggnadsförbundet. För varje åtgärd anges vilken del av den kommunala organisationen som ansvarar för genomförandet av åtgärden med följande förkortningar:

A	Avfall & Återvinning, Samhällsbyggnadsförbundet
AME	Arbetsmarknadsenheten
F	Fastighetsverksamheter
FP	Stadsarkitektkontoret, Samhällsbyggnadsförvaltningen
GPI	Gata/ Park/ Idrott, Samhällsbyggnadsförbundet
K	Kostverksamheter
M	Miljökontoret, Samhällsbyggnadsförvaltningen
N	Näringslivsenheten
Prod	Förpackningsproducentorganisation
S	Strategisk kommunövergripande funktion
U	Upphandlingsfunktioner
VA	Vatten och Avlopp, Samhällsbyggnadsförbundet
Alla	Samtliga kommunala verksamheter (förvaltningar och bolag)

Vilka delar inom respektive kommun som angivna verksamheter och funktioner avser framgår av kapitel 0.

Resursbehovet för genomförande av åtgärder har bedömts på följande skala:

- Låg kostnad som kan rymmas inom ordinarie budgetnivå.
- Måttlig kostnad som inte säkert kan rymmas inom ordinarie budgetnivå.
- Hög kostnad som innebär behov av personalförstärkningar eller större investeringar.

Observera att flera åtgärder som berör samma kommunala funktion tillsammans kan kräva personalförstärkningar, även om de var för sig kan rymmas inom ordinarie budgetnivå för respektive funktion.

FÖRSLAG TILL AVFALLSPLAN

Inriktningsmål 1: Avfallsmängderna ska minska och möjligheterna till återbruk ska öka

Att minska avfallsmängderna, förebygga avfall, är en utmaning för både hushåll, företag och andra organisationer. Mindre avfall ger lägre energianvändning, mindre utsläpp av växthusgaser och sparar jordens resurser.

Genom att bruka istället för att förbruka produkter minskar uttaget av ny råvara och mängden avfall som uppkommer, vilket är grunden i en cirkulär ekonomi. För att lyckas måste produkter designas smartare och konsumtion ske på ett mer hållbart sätt genom att vårda, laga, låna, dela, hyra och återbruka produkter. Matsvinnet behöver också minska och resurshushållningen öka i hela livsmedelskedjan – vid odling/uppfödning, vid tillverkning, hos grossister, leverantörer, butiker, restauranger, storkök samt hos hushållen.

Nyckeltal:

- Total mängd kommunalt avfall¹, kg/person²
Målvärde: Nedåtgående trend
- Mängd mat- och restavfall, kg/person³
Målvärde: 25 % mindre mat- och restavfall 2025 jämfört med 2015
- Mängd matsvinn från kommunernas storkök, % uppdelat på tallrikssvinn och tillagningssvinn
Målvärde: Nedåtgående trend utifrån lokala mål och mätningar
- Mängd matsvinn från hushåll kg/hushåll och vecka
Målvärde: Nedåtgående trend
- Antalet upphandlingar som genomförs i enlighet med *Mål 6 En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling* i den nationella upphandlingsstrategin
Målvärde: Uppåtgående trend

¹ Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

² Avfall Web: Mängd insamlat kommunalt avfall, totalt inkl. trädgårdsavfall (kg/person). Summan av mängd utsorterat avfall och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar eller producentansvar, exklusive bygg- och rivningsavfall samt latrin och avloppsfraktioner. Mängden inkluderar avfall som hämtas vid fastigheten eller lämnas vid återvinningscentraler och återvinningsstationer. Antal personer inkluderar permanentboende invånare, gästnätter, fritidshusboende och arbetsplatsnetto.

³ Avfall Web: Mängd insamlat mat- och restavfall (kg/person). Mängd insamlat mat- och restavfall som hämtas vid fastigheten från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar. Antal personer inkluderar permanentboende invånare, gästnätter, fritidshusboende och arbetsplatsnetto.

Utgångsvärden:			
Total mängd kommunalt avfall, kg/person (2020)			
Hällefors: 557	Lindesberg: 436	Ljusnarsberg: 607	Nora: 499
Mängd mat- och restavfall, kg/person (2015/2020)			
Hällefors: 187/216	Lindesberg: 190/178	Ljusnarsberg: 174/196	Nora: 198/193
Mängd matsvinn från kommunernas storkök % (tallrikssvinn/ serveringssvinn)			
Hällefors: 7/8	Lindesberg: 13/13	Ljusnarsberg: 12/15	Nora: 7/8
Antal upphandlingar som genomförs i enlighet med <i>Mål 6 En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling</i> i den nationella upphandlingsstrategin			
Hällefors: -	Lindesberg: -	Ljusnarsberg: -	Nora: -
Gemensamma upphandlingar: -		SBB: -	
Utgångsvärden för nyckeltal om matsvinn från hushåll tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser.			

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
a) Informera om vikten av att förebygga avfall samt fördelar och möjligheter med att förebygga avfall	Årligen	A	●
b) Informera om fördelar och möjligheter med minskat matsvinn	Årligen	A	●
c) Utveckla möjligheterna att lämna och förbereda avfall för återbruk på återvinningscentralerna (t.ex. genom samarbete med föreningar, kommunal second hand-försäljning etc.)	2025	A, AME	●
d) Inrätta en "kommunal överskottscentral" för återbruk av IT-utrustning, möbler m.m. från de egna verksamheterna	2025	S, F	●
e) Stötta initiativ avseende bytardagar/loppisar med exempelvis kommunikation där kommunerna upplåter yta	årligen	F	●
f) Utbyta erfarenheter inom kommunernas kostverksamheter angående hur matsvinnet kan minskas, exempelvis vid möten i samverkan med leverantörer	årligen	K	●
g) Vid planering av menyer, tillagning och beställning i kommunernas offentliga måltidsverksamheter sträva efter att minska matsvinnet	årligen	K	●

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
h) Genomföra, analysera och kommunicera mätningar av matsvinn i kommunernas måltidsverksamheter	årligen	K	
i) Informera företag om avfallsförebyggande arbete i samband med miljökontorets tillsynsbesök	årligen	M	
j) Ta fram en strategi för att främja hållbara/cirkulära upphandlingar, med fokus på avfallsförebyggande (t.ex. flergångsemballage, begagnade produkter, underhåll/reparationer) samt dessutom följa upp ställda krav	2023	U	
k) Fortsätta samverkan i länet avseende hållbarhet i exempelvis upphandlingsfrågor och avfallshantering	2023	S, A	
l) Se över, och där så är möjligt, fasa ut användning av engångsprodukter i kommunal verksamhet	2025	Alla	
m) Se över tjänsteutbudet beträffande avfallshämtning, t.ex. hämtningsintervall för att uppmuntra till mindre mängder mat- och restavfall	2023	A	

Inriktningsmål 2: Andelen avfall till material- återvinning och biologisk återvinning ska öka

Återvinning är ett viktigt steg mot ett hållbart samhälle. Avfall från hushåll, företag och andra organisationer behöver därför ses som en resurs och behandlas på rätt sätt.

Genom materialåtervinning blir utsorterat avfall råvara vid tillverkning av nya produkter och i olika konstruktioner. Behovet av jungfruligt material minskar och utsläppen av växthusgaser minskar. Vid biologisk återvinning av till exempel trädgårdsavfall och matrester cirkulerar näringsämnen och förnyelsebar energi kan utvinnas.

Nyckeltal:

- Andel matavfall som behandlas biologiskt, %⁴
Målvärde: 75 % till år 2023
- Andel kommunalt avfall⁵ för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, %⁶
Målvärde: 55 % till år 2025, 60 % till år 2030
- Andel avfall i fraktionen energiåtervinning av avfallet från ÅVC, %
Målvärde: 15 % till år 2025
- Andel rätt sorterat avfall i kärl för restavfall, %⁷
Målvärde: Uppåtgående trend

Utgångsvärden:

Andel matavfall som behandlas biologiskt, % (2020)

Hällefors: 24	Lindesberg: 28	Ljusnarsberg: 25	Nora: 29
---------------	----------------	------------------	----------

Andel kommunalt avfall för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, % (2020)

Hällefors: 38	Lindesberg: 40	Ljusnarsberg: 42	Nora: 42
---------------	----------------	------------------	----------

Andel avfall i fraktionen energiåtervinning av avfallet från ÅVC, % (2020)

Hällefors: 17	Lindesberg: 19	Ljusnarsberg: 20	Nora: 18
---------------	----------------	------------------	----------

Utgångsvärden för övriga nyckeltal tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser.

⁴ Andelen utsorterat matavfall till biologisk återvinning så att växtnäring och biogas tas tillvara av den totala mängden uppkommet matavfall från hushåll, storkök, butiker och restauranger och som samlas in separat eller som en del av restavfallet från hushåll och verksamheter eller som hemkomposteras. Nationellt mål. Mäts genom plockanalyser av restavfall och analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder.

⁵ Inklusive förberedelse för återanvändning. Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

⁶ Avfall Web: Andelen avfall insamlat till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, av det mat- och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar, avfall som tas emot vid återvinningscentraler samt avfall som omfattas av producentansvar. Mäts genom analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder

⁷ Allt avfall i kärnen utom förpackningar, returpapper och farligt avfall enligt sorteringsanvisningar. Mäts genom plockanalyser av matavfall från villa- resp. lägenhetshushåll.

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
a) Informera om nyttan med källsortering och återvinning av kommunalt avfall vid exempelvis ÅVC	årligen	A	●
b) Öka insamlingen av det matavfall som uppstår	årligen	A	●
c) Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter ⁸	2023	F, Alla	●
d) Utreda lämpliga system för insamling av förpackningar och returpapper	2022	A	●
e) Genomföra åtgärder enligt utredning om insamlingssystem (punkt d ovan)	2023	A	●
f) Utreda servicenivå och utformning av återvinningscentraler	2022	A	●
g) Bygga en ny återvinningscentral i Lindesbergs kommun	2023	A	●
h) Säkerställa att avfallsverksamheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser och därmed bidrar till att källsorteringsmöjligheter skapas vid ny- och ombyggnationer	årligen	FP	●
i) I samband med tillsynsbesök på företag uppmärksamma källsorteringsmöjligheter för avfall för återvinning och hantering av farligt avfall	årligen	M	●
j) Undersöka möjligheten att utveckla insamlingstjänster för textil	2025	A	●
k) Säkerställa att avfall från bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning	årligen	M	●
l) Ta fram och distribuera informationsmaterial om avfallshantering och förebyggande inför event och vid uppstart av nya företag	2023	A, N, GPI	●
m) Utreda möjligheten till deponi och/eller mellanlager för schaktmassor (lokalisering, finansiering, drift m.m.)	2022	S	●
n) Utreda möjligheten till en samordnande funktion för hantering av schaktmassor (arbetsuppgifter, finansiering m.m.)	2022	S	●

⁸ Kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund. Omfattningen av källsorteringsmöjligheterna anpassas efter verksamhetens behov.

Inriktningsmål 3: Miljöpåverkan från hantering av avfall samt risken för spridning av farliga ämnen ska minska

Genom att bruka istället för att förbruka minskar miljöpåverkan. För att avfallshanteringen ska bli hållbar måste även miljöpåverkan från själva hanteringen av avfallet minska.

Transporter av avfall, behandlingsanläggningar samt aktiva och nedlagda deponier orsakar till exempel utsläpp till luft och vatten samt buller. Farliga ämnen sprids om inte farligt avfall sorteras ut, där en del avfall måste tas bort från kretsloppet och deponeras. Nedskräpning påverkar miljön genom läckage av farliga ämnen, spridning av plast och skador på djur och människor. Nedskräpning kan även orsaka otrygghet i samhället.

Nyckeltal:

- Tiden mellan inrapportering och åtgärd av nedskräpningsärenden⁹
- Mängd farligt avfall i hushållens restavfall¹⁰
Målvärde: Inget farligt avfall i restavfallet år 2030
- Andel av kommunernas insamling och transport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, %¹¹
Målvärde: 100 % till år 2030

Utgångsvärden:

Tid mellan inrapportering och åtgärd av nedskräpningsärenden. Rapporteringen sker i Felanmälan i systemet Infracontrol. Per kommun och samlat.

Mängd farligt avfall i hushållens restavfall, g/hushåll och vecka

Utgångsvärden tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser.

Andel av kommunernas insamling och transport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, % (2020)

Hällefors: 20

Lindesberg: 50

Ljusnarsberg: 20

Nora: 50

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
a) Ta fram en övergripande strategi för minskad nedskräpning, inkl. ansvarsfördelning, placering av papperskorgar, städning, deltagande i nationella kampanjer exempelvis Håll Sverige Rents kampanjer	2023	GPI	●
b) Vid samråd med producenterna diskutera hur nedskräpning vid ÅVS kan minska	årligen	A	●

⁹ Avser rapportering i appen Felanmälan i systemet Infracontrol.

¹⁰ Avser farligt avfall inkl. batterier och elavfall. Mäts genom plockanalyser av restavfall.

¹¹ Avser insamling och transport av mat- och restavfall, avfall från återvinningscentraler och slam

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
c) Utveckla eller utöka insamlingen av farligt avfall	2024	A	
d) Informera om befintliga insamlingstjänster för elavfall	årligen	A	
e) Informera om hantering av skrotbilar	Årligen	M, GPI	
f) Ställa krav på fossilfria bränslen i kommunala upphandlingar av insamling och transport av avfall	Vid relevanta upphandlingar	U, A	
g) Åtgärda nedlagda deponier enligt separat handlingsprogram	Enl. separat handlingsprogram ¹²	S	

¹² Kostnader på lång och kort sikt

Inriktningsmål 4: Människan i centrum – det ska vara lätt att göra rätt

Insamlingssystemet ska präglas av service, nytta för medborgaren och omtanke om människan. Hushåll, företag och andra organisationer ska ha kunskap om, känna förtroende för och vara nöjda med avfallshanteringen. Kommunikationen ska präglas av öppenhet, tydlighet, trovärdighet och ha hög kvalitet. Estetiskt tilltalande lösningar med god tillgänglighet till de insamlingstjänster som erbjuds är viktiga förutsättningar för att uppnå samhällets mål på avfallsområdet. En sund och säker arbetsmiljö för de som arbetar med avfall är grundläggande.

Nyckeltal:

- Andel av invånarna som är nöjda med kommunen som leverantör av avfallstjänster¹³, %
Målvärde: 80 % till år 2025
- Sannolikheten att invånarna lämnar kläder, möbler och andra föremål till återbruk¹⁴?
- Sannolikheten att invånarna köper kläder, möbler och andra föremål som lämnats till återbruk?

Utgångsvärden:

Andel av invånarna som är nöjda med kommunen som leverantör av avfallstjänster, % (2018)

Hällefors: 66

Lindesberg: 75

Ljusnarsberg: 80

Nora: 76

Utgångsvärden för övriga nyckeltal tas fram baserat på resultat från kommande kundundersökning.

¹³ Enkät genomförs vartannat/vart tredje år.

¹⁴ I återbruk ingår t ex Second Hand eller liknande samt inlämning på Återvinningscentral

Åtgärder	Tid	Ansvar	Resurser
a) Ta fram en kommunikationsplan med utgångspunkt i avfallsplanen med aktiviteter riktade till invånare, kommunanställda, skolelever, o.s.v. samt olika kanaler.	2022	A	●
b) Synliggöra "Mina sidor" för avfallshantering	2025	S	●
c) Höja kunskapsnivån hos invånarna genom information om kopplingen mellan konsumtion, avfall och miljö, bl.a. genom sociala media.	årligen	A, S	●
d) Upprätthålla och utveckla samarbete mellan Samhällsbyggnadsförbundet och större fastighetsägare (t.ex. erfarenhetsutbyte mellan bovärdar, gemensamt informationsmaterial)	årligen	A	●
e) Använda det nya nationella skyltsystemet på ÅVC. Vägledning avseende uppmärkning av avfallskärl till fastighetsägare	årligen	A	●
f) Fortsatt aktiv medverkan i planprocesser samt bygg- och rivningslov och vidareutveckling av rutinerna för detta.	årligen	A	●
g) Utreda möjligheten att införa "grönt kort ¹⁵ " på ÅVC	2022	A	●
h) Utifrån utredning i punkt g) avseende "grönt kort" på ÅVC planera och genomföra föreslagna åtgärder	2025	A	●
i) Utreda alternativ insamling av sorterat grov-avfall till återvinning och återbruk	2025	A	●
j) Fortsätta samverkan med andra kommuner i exempelvis "Avfallssamverkan i Örebro län"	årligen	A	●

¹⁵ Tillträde till ÅVC utanför bemannade öppettider efter utbildning

Verksamheter med ansvar för olika åtgärder i avfallsplanens handlingsplan

Nedan presenteras en sammanställning över de verksamheter och funktioner som ansvarar för genomförande av lokala åtgärder i Bilaga 1 Handlingsplan i denna avfallsplan för KNÖL-området.

Tabell 1 Verksamheter och funktioner inom respektive kommun och som ansvarar för åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan. Verksamhetskategori och förkortningar enligt inledningen till denna bilaga till avfallsplanen.

	Verksamhetskategori	Hällefors	Lindesberg	Ljusnarsberg	Nora
A	Avfall	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet
AME	Arbetsmarknadsfunktion				
F	Fastighet				
FP	Fysisk planering	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen
GP	Gata och park	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet
K	Kost				
M	Miljötillsyn	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Samhällsbyggnadsförvaltningen
N	Näringslivsrådgivning	Kommunen	Kommunen	Kommunen	Kommunen
S	Strategisk kommunövergripande funktion	Kommunen	Kommunen	Kommunen	Kommunen
U	Upphandling	Kommunen	Kommunen	Kommunen	Kommunen
Utb	Utbildning	Bildningsförvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen	Bildningsförvaltningen	Bildningsförvaltningen
VA	Vatten och avlopp	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet	Samhällsbyggnadsförbundet